

SVENSK FISKERITIDSKRIFT

Dr. TH. THORSTEN EKMAN

33:E ÅRG.

1924

HÄFT. 5.

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
UPPSALA

Fiskare!

Fiskenät, bödda och obödda, **notslingar**, ävensom **ryssjor** och **mjärdar** köpas bäst och billigast från vår gamla, välkända fabrik. Första pris vid alla besökta utställningar, däribland guldoedatjer i London, Göteborg, Malmö, Stockholm och Bergen. Priskurant gratis och franko.

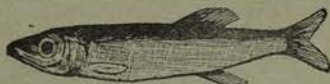
SVENSKA FISKREDSKAPSAKTIEBOLAGET - STOCKHOLM

FÖR FISKARE!

Sill och Strömmingsburkar,
dekorerade eller odecorerade

Tillverkas av
Nordiska Bleckemballages-
fabriken, Gefle

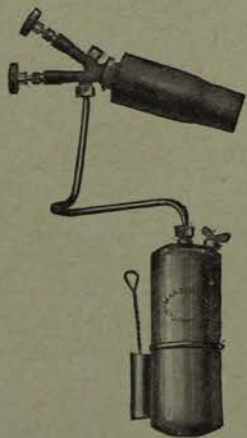
Införda offert Rt. 3509

FISKREDSKAP

NÄT, NOTSLINGOR, SKÖTAR, HAMPGARN
köpas bäst och billigast hos oss. Ny priskurant gratis och franko

A.-B. MALMÖ FISKEREDSKAPSAFFÄR
MALMÖ 21 TEL. 5073

Emmes N:o 2

SNABBTÄNDARE

för

TÄNDKULE MOTORER

Erfordra ingen förvärmning!
TÄNDA GENAST!

Begär prospekt

från

AKTIEBOLAGET
MAX SIEVERT

Regeringsgatan 26

STOCKHOLM

Tel. 229, 450

Svensk Fiskeri-Tidskrift

UTGIVARE D:R TH. THORSTEN EKMAN.

FISKERINTENDENT.

33:e årg.

1924

Häft. 5

Acskrift.

§§ 14—15 I LAG OM RÄTT TILL FISKE.

(Underdänig skrivelse avgiven av Kungl. Lantbruksstyrelsen.)

Till Konungen.

Enligt 17 § i lag om rätt till fiske må vederbörande utmätningsman på ansökan av den, som men lider, meddela handräckning för att åstadkomma rättelse i fall, då det finnes uppenbart, att led eller ådra, varom i 14 eller 15 § samma lag förmäles, blivit medelst fiskeredskap olagligen stängd.

I fråga om rätten att anställa åtal mot olaga stängning, varom nu är fråga, stadgas i 24 kapitlet 15 § strafflagen bland annat, att dylika brott ej må, där de endast förnärma enskild persons rätt, åtalas av annan än målsägande.

I särskilda, till lantbruksstyrelsen inkomna framställningar, varöver lantbruksstyrelsen låtit höra vederbörande fiskeritendenter, har föreslagits dels av fiskmästaren hos Malmöhus läns hushållningssällskap J. Widerberg, att uttrycket »på ansökan av den, som men lider», i berörda 17 § i lag om rätt till fiske måtte utgå, samt att handräckning, varom i samma författningsrum stadgas, måtte få meddelas, förutom av vederbörande utmätningsman, även av fiskeritjänsteman, dels ock av fiskeritendenten T. Freidenfelt bland annat, att åtal för brott mot 14 och 15 §§ i lag om rätt till fiske, för vilket straff finnes utsatt i 24 kapitlet 14 § strafflagen, måtte falla under allmänt åtal samt att dylikt åtal borde kunna anhängiggöras såväl av allmän åklagare som av viss fiskeritjänsteman.

9—24416. Svensk Fiskeri-Tidskrift 1924. Häft. 5.

Med anledning härav får lantbruksstyrelsen anföra följande.

Omförmälda bestämmelse i lagen om rätt till fiske i fråga om fiskleds öppethållande har till ändamål dels att hindra underbyggare att genom vattendrags överstängande beröva överbyggare möjlighet att fånga fisk, som uppstiger i vattendraget — i fråga om ål kan det vara överbyggare, som kunna hindra underbyggare att fånga den nedvandrande vuxna ålen — och dels att för fisken göra det möjligt att komma till sina lekplatser och fortplanta sig. Då fisken företagit mer eller mindre långa vandringar — ålen från våra sötvatten ända till Atlantens tropiska delar, laxen från våra älvar, även de nordligaste, till södra Östersjön — är hindrandet av fiskens fortplantningsvandringar tydligen en åtgärd, som kan skada fiskerättsinnehavare inom vidsträckta områden. En lagbestämmelse, som avser att möjliggöra fiskens fria gång, måste därför anses vara till nytta icke endast för den enskilde utan även för det allmänna, då därigenom fiskets skadande inom mer eller mindre vidsträckta områden förhindras. Men även i förstnämnda avseende, då det gäller att hindra en under- respektive överbyggare att avstänga fisk från andra fiskerättsinnehavares vatten, är det ofta svårt att draga gränsen mellan enskild och allmän rätt. Den i nu förevarande avseende gällande principen, att endast den, som lider men eller skada av en olaglig åtgärd, får påkalla handräckning mot den skyldige, synes därför med hänsyn till fiskets stora allmänna betydelse icke längre böra upprätthållas.

Lantbruksstyrelsen anser sålunda i överensstämmelse med det anförda, att det bör åligga vederbörande tjänsteman att vidtaga rättelse, där led eller ådra befinner olagligen stängd, oavsett om anmälan av enskild målsägande göres eller icke.

Befogenhet att vidtaga dylik rättelse torde lämpligen böra tillkomma, förutom vederbörande utmätningsman, jämväl av länsstyrelse förordnad fiskeritillsyningsman. Att utsträcka berörda befogenhet till statens eller hushållningssällskapens fiskeritjänstemän torde däremot icke lämpligen böra komma i fråga.

Vad först beträffar hushållningssällskapens fiskeritjänstemän, så synas av dessa endast de, som samtidigt erhållit länsstyrelsens förordnande att tillika vara fiskeritillsyningsmän, böra komma i fråga härtill. Anmärkas må, att icke alla läns fiskeriinstruktörer eller fiskmästare anses vara lämpliga till tillsyningsmän och att en förening av dessa båda befattningar dessutom kan principiellt anses vara olämplig, såsom även framhållits av de sakkunnige för lantbruksstyrelsens omorganisation (betänkande II: 1, s. 76). Att utsträcka nämnda befogenhet till statens fiskeritjänstemän, det vill säga fiskeriintendenterna och fiskeriassistenten, skulle enligt lantbruksstyrelsens åsikt vara synnerligen olämpligt, då ju dessa tjänstemäns såväl utbildning som verksamhet är av helt annan art än den fiskaliska och deras tid dessutom är fullt upptagen av andra tjänstegöromål.

Vidkommande de ifrågasatta ändringarna i strafflagen må anföras, att bestämmelserna om åtalsrätten beträffande här ifrågavarande brott i 24 kapitlet 15 § strafflagen måhända kunna anses vara mindre klart avfattade. Av ordalydelsen utav sistnämnda lagrum torde dock framgå, att sådana brott av ifrågakomna slag, vilka enbart eller till någon del förnärma det allmännas rätt, icke äro undandragna allmänna åklagarens ingripande. Denna uppfattning har till yttermera visso blivit av Högsta domstolen fastslagen genom det av fiskeriintendenten Freidenfelt refererade prejudikatet. Någon ändring i strafflagen i syfte att utrusta allmänna åklagaren med åtalsrätt i fråga om sådana brott mot 14 och 15 §§ i lagen om rätt till fiske, varigenom det allmännas intresse kränkes, synes därför ej vara påkallad, då sådan rätt redan förut tillkommer honom.

Ej heller synes förslaget att utsträcka åtalsrätten i ifrågavarande fall jämväl till fiskeritjänstemän i tillräcklig grad motivera en lagändring, även om det med visst fog kan sägas, att allmänna åklagaren ofta visar ringa intresse att åtala dylika brott. Med hänsyn till vad ovan anförts i fråga om rätten att vidtaga rättelse, där led eller ådra befinner olagligen stängd, torde jämväl i förevarande avseende endast av länsstyrelse

förordnad fiskeritillsyningsman kunna komma i fråga. Med avseende härpå må emellertid framhållas, att rätt att åtala synes innebära jämväl skyldighet för vederbörande att i förekommande fall anställa åtal och att härtill i regel fordras en annan utbildning än fiskeritjänstemannens, särskilt då det gäller att fullfölja mål i högre instans. Då det vidare torde stå fiskeritillsyningsmannen fritt att i förekommande fall anmäla brott till allmänna åklagaren och härigenom stimulera och hjälpa denne att övervaka efterlevnaden av lagens föreskrifter, har dock lantbruksstyrelsen — trots att fiskeritillsyningsman tillagts vissa fiskaliska uppgifter i allmänna fiskeristadgan — icke funnit tillräckliga skäl föreligga att påkalla en lagändring i här förevarande syfte.

I enlighet med vad sålunda anförts hemställer lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärd för ändring av 17 § i lag om rätt till fiske i överensstämmelse med följande förslag:

»Finnes uppenbart, att led eller ådra, varom i 14 eller 15 § förmåles, blivit medelst fiskeredskap olagligen stängd, och följer ej rättelse genast, efter det tillsägelse skett, äge utmätningssmannen i orten eller av Konungens befallningshavande förordnad tillsyningsman över fiske att, sedan han med ojävigt vittne hållit syn å stället, vidtaga erforderlig rättelse på den tredskandes bekostnad.»

Handlingarna i ärendet överlämnas.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit generaldirektören Insulander samt byråcheferna Nordqvist och Bjurstedt.

Stockholm den 5 mars 1924.

Underdånigst

Erik Insulander.

Osc. Nordqvist.

LAGFÖRSLAG RÖRANDE FISKERÄTTEN VID SVERIGES KUSTER.

Kammarrådet A. W. DUFWA har, jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag, inom kammarkollegium som bekant haft att verkställa utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. Denna utredning, som blivit mycket omfattande, har för någon tid sedan slutförts och överlämnats till regeringen. Genom kammarrådet Dufwas tillmötesgående hava vi blivit satta i tillfälle att redan nu publicera det ur utredningen framgångna lagförslaget:

Förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Härigenom förordnas, att 4 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske skall upphöra att gälla, samt att nedan angivna paragrafer i samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

I öppna havet ävensom vid sådana kronan tillhöriga havsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, vilka icke till något hemman höra eller under särskilda villkor innehavas, äge varje svensk undersåte rätt att fiska; ej må dock fast fiskredskap där utsättas, utan att Konungen därtill giver lov eller i fall, varom i § 2 sägs, Konungens befallningshavande lämna särskilt tillstånd.

Med fast redskap förstås i denna lag fiskegård samt annan med pålar eller annorledes vid sjöbottnen stadigt fäst redskap, som står på samma ställe längre än tjugufyra timmar och som vittjas där den står utan att upptagas. All annan redskap anses såsom rörlig.

§ 2.

Strandägares enskilda fiskerätt i saltsjön omfattar, där ej annorledes i denna lag stadgas, det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager.

Strandägaren må ock från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka fast fiskredskap, där i särskilt fall Konungens befallningshavande finner, att det kan ske utan men för annan fiskande.

§ 3.

I vattenområde, som avses i § 2, första stycket, må fiske jämväl av annan än strandägare bedrivas:

a) i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län, såvitt angår strömmingsfiske med rörlig redskap och stranden består av skogsmark eller sten och ej av åker eller äng; dock vare vid notfiske strandägaren, där han i fisket deltagar, berättigad till första notdräkten varje måndag och onsdag;

b) vid rikets västra kust för fångst av sådan havsfisk, som går till stränderna i stora stim; dock må vid notfiske strandägaren, där han i fisket deltagar, bestämma den ordning, vari hans not skall dragas;

c) vid Skånes västra kust från Falsterbo fyr till gränsen mot Halland;

d) eljest vid kust, där de fiskande av ålder oklandrat utövat fisket;

gällande vad under c) och d) medgivits även agntäkt.

Där fiske, efter ty i denna § sägs, idkas vid annans strand, äge de fiskande att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning av redskap och båt, som för fiskets utövande är av nöden; svare dock för skada och intrång.

Har strandägare med kostnad uppensat eller upptagit notvarp inom det till hans strand hörande område i vattnet, vare han vid fiske, som i denna § avses, berättigad att uppbära tredjedelen av den fisk, som av andra i varpet fångas, så länge han det underhåller.

Som vid jämförelse med gällande lag om rätt till fiske framgår, är § 1 ändrad endast så till vida, som »fast fiskredskap» har fått en närmare definition. Innehållet av § är alldeles ändrat på så sätt, att strandägares enskilda fiskerätt överallt i

saltsjön, *sälunda även inomskärs*, skulle inskränkas till 180 meter från stadigt tvåmetersdjup. § 3 har ändrats så, att rätten till visst strömmingsfiske i Norrlands kustlän och likaledes till vissa fisken på västkusten, vilka förut varit beroende av deras idkande »av ålder», nu utan vidare skulle tillkomma »jämväl annan än strandägaren»; för sådan skulle ock fisket vid viss del av Skånes kust bliva utan vidare tillgängligt; även i övrigt torde »icke-strandägare» få något utsträcktare fiskerätt. § 4 har, som given konsekvens av ändringen av § 2 föreslagits att utgå.

Då den vidlyftiga utredningen blivit i tryck tillgänglig, kommer den väl att bliva föremål för ingående kritik. Det är så djupt ingripande ändringar i nuvarande fiskerättsförhållanden och lokala sedvanor som avses, att en noggrann granskning är av synnerligt stort behov. Vid Svenska Fiskareförbundets årsmöte 1923 (se denna tidskrift häft. 2, 1923) höll kammarrådet Dufwa ett föredrag i ämnet, som dock då begränsades till fiskerättsförhållandena på ostkusten. Sedermera har ämnet behandlats i två artiklar i Svensk Fiskeritidskrift, häft. 6, 1923, och häft. 1, 1924.

FISKERIMÄSSAN I JÖNKÖPING DEN 25—28 SEPT. 1924.

På senare åren hava i Sverige hållits några s. k. »fiskerimässor», avsedda att åstadkomma propaganda för fiskerinäringen enkannerligen för ökad användning och avsättning av dess näringsprodukter. Det sundaste och mest nationalekonomiska stöd en näring kan få torde väl också vara ett målmedvetet arbete för ökat utnyttjande och omsättning av dess produkter. Därför hava också mässorna lagt an på att främst visa fiskenas resultat i form av levande fisk, slaktad »färsk» fisk, frusen samt på olika sätt för konsumtionen konserverad eller tillberedd vara, huvudsakligen saltad, torkad eller rökt samt i bleckemballage inlagda konserver.

Av flera skäl hava dock även fiskeriförnödenheter medtagits på mässor såsom redskap och modeller för fiske, konserveringsmedel för fiskeredskap, fiskebåtar, båtmotorer, utrustningsartiklar m. m. Vid Jönköpingsmässan, som var förlagd till den synnerligen vackra »stadsparken», förekommo förutom ovensagda även demonstrationer, föredrag, diskussionsmöten, kurs i tillagning av fiskrätter, filmföreläsningar samt föreläsningar av notfiske (i Barnarpsjön) och forellodlingsdammar (Mullsjö fiskodling). Ett utmärkt propagandanummer var en under alla utställningsdagarna anordnad »fisklunch», där man fick en på samma gång billig som riklig och mycket god lunch — en verklig fisklunch, som borde kunnat övertyga vem som helst om, att fisk kan fullt ut ersätta kött som välsmakande näringsmedel.

Förteckningen över utställare upptog 54 nummer, av vilka flere voro kollektivutställningar. Prisbedömning förekom icke och en ren uppräknig av utställarna eller utmärkande av den ene eller andre med enstaka berömmande ord synes oss icke vara av värde för våra läsare. Vi vilja därför blott framhålla att utställningen var vederhäftig och lärorik för vem som helst, som tog del av densamma. Föredrag höllas av byrådirektör K. A. Andersson: »Våra fisktillgångar och sättet för deras tillgodogörande», av fiskerikonstulenten C. H. Schager: »Inkokning och sterilisering av fisk», av fröken Ingeborg Schager: »Fiskens användning inom hushållet», samt av fiskeriintendenten N. Rosén: »Beredning av Spillånga och Kabeljo och den nyinförda kontrollen över dess beredning.»

Under mässan hade föreningen Sveriges Fiskeriinstruktörer och Tillsyningsmän sammanträden, varvid förekom föredrag av fiskeriintendenten Gust. Swenander: »Om åtgärder till fiskets skydd i samband med byggande i vatten», av fiskeriinstruktören A. Carlson: »Böra stålträsmjårdar förbjudas», av redaktör Ernst Hörman: »Bohusfisket och dess betydelse», samt av fiskeriinstruktören Hj. Kartman: »Insjöfiskestatistiken.»

Det är att hoppas, att fiskerimässorna, som det lär vara meningen, komma att fortfa, och att de utvecklas i avsedd

riktning nämligen att verka för ökad användning och avsättning av fisk.

Den stora publiken, den som skall påverkas, lockas nog mest av matvarorna, de må nu visas som levande fisk i akvarier, som slaktad fin fisk försedd med rätta namn, förädlad till allehanda konserver och rökvaror, som komma munnen att vattnas, beredd till förstklassig råvara för det stora viktiga vardagsbordet, eller i form av »fisklunch» eller dylikt, som får ätas på stället.

Jönköpingsmässan uppgives hava besökts av i runt tal 6,000 personer, den gynnades också av gott väder; man bör ju kunna antaga, att den gjort god nytta.

KUNGL. LANTBRUKSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER SAKKUNNIGES FÖRSLAG¹ ANGÅENDE TILGODO- GÖRANDE AV KRONANS FISKEVATTEN.

Uti en den 28 sistlidne april dagtecknad skrivelse har lantbruksstyrelsen avgivit utlåtande över sakkunniges förslag angående tillgodogörande av kronans fiskevatten. Ur den 33 sidor långa skrivelsen må anföras följande.

De sakkunniges förslag angående förvaltningen av kronans olika fisken har lantbruksstyrelsen i stort sett ej kunnat förorda. Beträffande *kronans enskilda fisken* torde enligt styrelsen kronolaxfiskena böra, under förutsättning, att de fiskevårds- och fiskodlingssynpunkter, som det åligger styrelsen att företräda, kunna göras i tillräcklig mån gällande vid dessa fiskens utarrendering, kvarstå under samma myndigheters förvaltning som hittills. Övriga kronans enskilda fisken böra liksom hittills förvaltas av domänstyrelsen, särskilt med hänsyn därtill, att flera av dessa fisken utarrenderas i samband med andra kronans fastigheter, vilka stå under nämnda styrelses förvaltning.

¹ Se denna tidskrift häft. 2, 1924, sid. 51 och 37.

Ej heller de sakkunniges förslag, att *fisket inom kronans domäner (kronans allmänna fisken)* överflyttas från domänstyrelsen till lantbruksstyrelsen, anser sig styrelsen kunna förorda. Däremot anser styrelsen, att densamma bör beredas tillfälle att yttra sig över av domänstyrelsen och vederbörande länsstyrelser gjorda förslag till fiskeupplåtelser av någon betydelse på mera än ett år, ävensom över övriga viktiga frågor beträffande förvaltningen och värden av kronans allmänna fisken, varvid det bör åligga styrelsen att, i den mån dess arbetskrafter det medgiva, granska och komplettera förslag till upplåtelsevillkor och åtgärder till fiskets förbättrande, samt att själv uppgöra förslag till dylika åtgärder.

Någon fördel med överflyttande av *kronans fiske i saltsjön och i de stora insjöarna* till lantbruksstyrelsen, såsom de sakkunnige föreslagit, synes enligt styrelsens mening ej kunna vinnas, enär styrelsens fiskeritjänstemän redan nu komma i tillfälle att yttra sig i alla dylika frågor.

Beträffande slutligen *kronofisken av privaträttslig natur* synes det styrelsen önskvärt, att de underkastas inspektion från styrelsens sida med hänsyn till deras utarrendering och förvaltning.

Såsom ett slutomdöme om de sakkunniges förslag att under lantbruksstyrelsen lägga förvaltningen av alla kronans fisken framhåller styrelsen, att en dylik åtgärd visserligen skulle medföra den fördelen, att dessa fisken bleve förvaltade på ett enhetligt och sakkunnigt sätt, men att styrelsen, i avsaknad av nödiga organ vid de olika fiskevattnen att utföra arbetet och tillräckliga arbetskrafter inom fiskeribyrån för att leda och övervaka detsamma, för närvarande anser en dylik överflyttning omöjlig att genomföra.

Lantbruksstyrelsen anser det dock vara önskvärt, att densamma måtte bemyndigas att genom fiskeristatens tjänstemän, i den mån sådant kan ske, verkställa en undersökning av de under domänstyrelsen lydande kronofiskena av privaträttslig natur och allmänna kronofisken och därnäst även av de allmänna kronofiskena ovanom odlingsgränsen, som underlyda vederbörande länsstyrelser. Där sådant kan befinnas vara till

nytta, borde skriftliga råd rörande fiskets ordnande och drift och fiskeplaner uppgöras av de personer, som förordnats att verkställa nyssnämnda undersökningar, samt inlämnas till lantbruksstyrelsen för att efter behörig granskning överlämnas till domänstyrelsen till ledning och efter rättelse vid dessa fiskens förvaltning. Dessutom borde lantbruksstyrelsen bemyndigas att, då den finner sådant möjligt för andra åligganden, inspektera kronans fisken.

Vad angår förslaget om *fiskeupplåtelser och införande av fiskekort* framhåller lantbruksstyrelsen, att fiskeupplåtelser böra handhas av samma myndighet som hittills, dock under villkor att inga upplåtelser av fisken av någon betydelse på längre tid än ett år böra få ske utan att vederbörande fiskerintendent blivit hörd och satt i tillfälle att föreskriva eventuella erforderliga bestämmelser rörande fiskevattnens värd. Även synes efter överenskommelse med arrendatorn en plan böra fastställas rörande fiskerihushållningen, ävensom vederbörande fiskeförvaltande myndigheter efter hand söka övergå till fast utarrendering på längre tid. Införande av fiskekort, särskilt för sportfiskeupplåtelser, anser lantbruksstyrelsen lämpligt, dock med vissa föreslagna ändringar och kompletteringar.

Lantbrukstyrelsen avstyrker däremot bifall till förslaget angående *införande av fiskepass för utlänningar*. Förslaget om *ersättning till statsverket för tillstånd till fiske med fast redskap* uti de i §§ 1, 3 och 6 »Lag om rätt till fiske» omfördä fall anser sig styrelsen ej heller kunna förorda, i vilket sammanhang styrelsen även anför, att vid kronans holmar, skär och grund i Norrland tillstånd att utsätta fast fiskeredskap hädanefter icke borde beviljas, åtminstone icke några nya sådana.

Upprättandet av en *förteckning över kronans fisken* anser lantbruksstyrelsen i den mån sådant kan medhinnas lämpligt. Detta bör dock handhas av den förvaltande och fiskeupplåtande myndigheten. Upprättandet av en *statens fiskerifond* förordas likaledes varmt av lantbruksstyrelsen.

De sakkunniges förslag angående *ordnandet av fiskeribevak-*

ningen kan styrelsen däremot ej ansluta sig till. I stället för uppdragandet åt länsskogvaktarna av denna verksamhet, eller för övre Norrland anordnandet av en särskild bevakningskår, anser styrelsen, att personalen vid kronoparkerna borde genom belöningar uppmuntras att med nit sköta fiskeritillsynen, ävensom att ovan odlingsgränsen bevakningen bör anordnas genom vederbörande länsstyrelser. Där så befinner nödvändigt, bör extra personal anställas och nödiga medel härtill lämnas ur fiskerifonden.

Vad angår de sakkunniges förslag till *ändringar av vissa lagar och författningar* ansluter sig lantbruksstyrelsen i stort sett härtill utom i de fall, som stå i samband med styrelsens här ovan framlagda avvikande meningar i flera punkter.

Lantbruksstyrelsen avslutar sin skrivelse med följande rader: »Såsom av det föregående torde framgå, anser lantbruksstyrelsen syftet med de sakkunniges förslag, ett rationellare utnyttjande och tillvaratagande av de inkomstmöjligheter, som ligga i kronans fiskevatten, vara av stor betydelse för landets fiskerinäring. Såsom den största fiskevattensägaren i riket bör staten föregå med gott exempel och visa, att dessa fiskevatten, om de skötas på ett ändamålsenligt sätt, giva en icke obetydlig inkomst. Lantbruksstyrelsen håller emellertid före, att detta mål kan uppnås endast så småningom och icke utan att därpå nedläggas ett betydande arbete, vartill styrelsen dock för närvarande icke har tillräckliga arbetskrafter. Styrelsen har därför genom sina ändringsförslag sökt att huvudsakligen genom samarbete med den myndighet, som för närvarande omhänderhar förvaltningen av största delen av kronans fiskevatten, domänstyrelsen, så vitt möjligt komma till de resultat, som de sakkunniga åsyftat.»

I ärendets slutliga handräckning hava deltagit generaldirektören Insulander samt byråcheferna Nordqvist och Bjurstedt.

G. A.

BEVAKNINGS- OCH UNDERSÖKNINGSFARTYGET
»SKAGERAK».

Fig. 1.

De fiskeribiologiska och hydrografiska undersökningarna till havs ha under de senaste decennierna fått en allt större omfattning. Mångfalden av problem har intresserat talrika forskare, och, då i problemställningen även ingått rent praktiska fiskerisympunkter, har från olika staters sida mycket intresse visats dessa undersökningar. Dessas metodik har också efter hand alltmer utvecklats, och nödvändigheten av att äga tillgång till sjövärdiga och för sitt ändamål fullgott utrustade fartyg blev snart klar. Vid de svenska expeditioner, som för biologiskt och hydrografiskt ändamål utrustades under 1870—90-talen, användes, då man ej helt enkelt fick nöja sig med vanliga fiskebåtar, i regel flottans fartyg, och flera kända, svenska zoologers och hydrografers namn äro knutna till de många färder, som i uppgivet syfte företogs med exempelvis kanonbåtarna Alfhild, Gunhild och Svenskund. Särskilt den sistnämnda ägnade sig ganska bra för ifrågavarande undersökningar, men då det internationella samarbetet på professor O. Petterssons initiativ etablerades på det biologiska och hydrografiska området, och undersökningarna blevo allt mer om-

fattande, framträdde även mer de rent tekniska bristerna hos de fartyg, som ej särskilt byggts för dylika undersökningar.

Sveriges Hydrografisk-Biologiska Kommission, som från svensk sida deltagit i den internationella havsforskningen, begärde därför hos svenska regeringen, att ett särskilt undersökningsfartyg skulle byggas, och det med anledning därav av regeringen framlagda förslaget vann 1904 riksdagens gillande. Fartyget, som erhöi namnet »Skagerak» (*fig. 1*), levererades från verkstaden i april 1905 och betingade ett pris av 130,000 kronor. Vid bestämmandet av den typ, enligt vilken fartyget skulle byggas, utgick man ifrån dels, att dess verksamhetsområde borde inskränkas till Skagerak, Kattegatt och Östersjön, dels att det borde äga trälångarens goda, sjögående egenskaper. Fartyget blev också i huvudsak byggt som en trälångare med de modifikationer, vilka betingats av dess speciella, vetenskapliga uppgifter. För att möjliggöra en navigering av »Skagerak» i grundare passager av den bohuslänska skärgården minskades dock något på dess djupgående, som begränsades till 3,05 meter med fullt kolförråd. Fartygets längd uppgick till nära 35 meter (34,7 m.), farten var c:a 9 1/2 knop och dess kolförråd tillät c:a 5 dygns full gång. För de vetenskapliga biologiska och hydrografiska undersökningarna jämte de rent praktiska fiskeförsöken var fartyget utrustat på bästa sätt. Anordningarna för fisket voro desamma som på vanliga trälare. Under senare år har »Skagerak» försetts med radiostation.

Sedan fartyget byggdes ha nya bestämmelser tillkommit dels i fråga om fartygets sjövärdighet dels i fråga om befäls och manskaps bostadsförhållanden ombord, och då »Skagerak» ej ansågs fylla nya tiders krav i bemälda avseenden, menade man, att redan av dessa skäl en tillbyggnad av fartyget vore motiverad. Då dessutom tillkommit, att med det så småningom utökade verksamhetsområdet (Nordsjön) det relativt obetydliga kolförrådet (25 ton) ofta försvårade längre expeditioner till havs, upptogs frågan om en tillbyggnad av »Skagerak», och årets riksdag beviljade därtill erforderliga medel. Fartyget har genom denna ombyggnad förlängts med 5 meter. Den

nya delen har inskjutits (*fig. 2*) mellan däckshuset jämte maskinrummet och det gamla förrådsrummet, framom vilket underbefäls- och manskapshytter voro belägna. Bilden visar »Skagerak» på slipen vid Eriksbergs mekaniska verkstad strax efter den blivit avkapad och isärdragen. Genom tillbyggnaden

Fig. 2.

ha erhållits rymligare kojor för underbefäl och manskap, bättre mäsrum och ytterligare en kolbox, rymmande 36 ton, varigenom fartygets aktionsradie mer än fördubblats. Härtill kommer, att laboratoriet genom sammanslagning med det förra köket nära nog fördubblats, varjämte utvidgade förråds- och materialrum, utökad kommandobrygga, ett nytt s. k. kollisionsskott och vidtagna förstärkningar för gång i is o. s. v. avsevärt förbättrat

det vackra fartyget. Det är med tacksamhet man erinrar sig statsmakternas välvilja i fråga om tillbyggnaden jämte den energi, med vilken landshövding von Sydow satt in sina krafter för att föra frågan om »Skageraks» förbättrande till en lycklig lösning.

»Skagerak» har dels till uppgift att utöva bevakningstjänst för fisket vid västkusten och kan därtill av Konungens Befallningshavande i Göteborgs och Bohus län en viss tid av året disponeras, dels att stå till Hydrografisk-biologiska kommissionens förfogande för fiskeribiologiska och hydrografiska undersökningar. Praktiskt sett användes också så gott som hela den anslagna arbetstiden (c:a 10 månader) till dessa undersökningar. För den mångfald av uppgifter, som under årens lopp förelagat »Skagerak» i samband med dessa, kan jag ej i denna korta uppsats närmare redogöra. Det har gällt att försöka klarlägga såväl rent praktiska fiskerifrågor (undersökningar över olika fiskeredskaps inverkan på fiskbeståndet, uppsökandet och utforskandet av nya fiskefält etc.) som vetenskapliga problem (undersökningar över havens strömmar och olika vattenskikt, havens planktonformer, för fisket viktiga fiskarters raser, deras utbrednings- och tillväxtförhållanden etc.). Även de mera vetenskapliga undersökningarna ha oftast ett nära samband med praktiska fiskefrågor. Det vetenskapliga arbetet ombord å »Skagerak» utgör ett led i den internationella havsforskningens arbetsprogram.

Som en direkt följd av de sedan flera år fortgående svenska undersökningarna rörande sillraserna i Kattegatt och Skagerak har »Skagerak» fått sig förelagt en uppgift, som kanske mest gjort dess namn känt, och även som jag tror mycket uppskattat bland bohuslänska fiskare, nämligen sillrekognosceringen. Från senhösten till eftervintern eller så länge det s. k. höst- och vintersillfisket pågår, är fartyget i ständig gång för att till fiskarnas tjänst söka efter sill. Med »sillkännare» ombord och utrustad med behöfliga fiskeredskap söker man ombord på »Skagerak» att så vitt möjligt följa sillstimmens förflyttningar. Sillens till synes nyckfulla uppträdande gör att sillfiskarna ofta förlora kontakten med denna, och det blir då »Skageraks»

uppgift att försöka återfinna den »förlorade». Lyckas detta, sprider snart radiotelegrafens budskapet därom till fiskareflottan. Under höst- och vinterstormar kan det ofta vara ett svårt och enerverande arbete såväl för befäl som manskap, men har man till slut funnit de eftersökta skatterna, blir vetskapen om, att man gjort ett gott arbete, belöning nog. Det är åtskilliga hundratusentals kronor, som genom »Skageraks» rekognosceringar räddats åt de bohuslänska fiskarna.

I sol och töcken, i storm och i gott väder har »Skagerak» kryssat runt de svenska kusterna. I många danska, norska och tyska hamnar har fartyget varit en ofta förekommande och bekant gäst. När nu »Skagerak» i dagarna går ut på nya färder och i mycket förbättrat skick, skall den kunna lägga av-sevärt större verksamhetsfält till de gamla, som jag hoppas till fromma för det svenska fisket.

Augusti 1924.

Arvid R. Molander.

LITTERATURMEDDELANDEN.

HARTVIG HUITFELDT-KAAS. *Er det muligt at forbedre Ørretstammer av slet kvalitet?* (N. J. & F. F:s tidskrift, häft. 2, 1923.) 15 sidor.

Sjöar, i vilka en eller annan fiskart förekommer endast eller så gott som endast i små eller magra om ock talrika exemplar, finnas gott om. Ej så sällan hör man, speciellt då det gäller braxen, att »förr» var braxen stor och fet, nu finns det knappt ordentlig braxen, blott smått skräp. Ofta visar det sig i sistnämnda fall, att »förr» fiskades braxen mycket mera intensivt, men att detta fiske av en eller annan orsak upphört. Nu lönar det sig ej längre alls att fiska. Att sådan magerhet och dålig tillväxt i samband med stort antal fiskar i regel beror på övertalrikhet och därmed i samband stående undernäring, har man numera fullt klart för sig, och i regel är intensivt fiske det enda botemedlet.

I ovanstående lilla arbete redogör förf. för ett dylikt fall.

10 — 24416. *Svensk Fiskeri-Tidskrift 1924. Häft. 5.*

I den lilla (1,37 km.²) norska sjön Øvre Sikkildalsvand finns ingen annan fisk än laxöring. Under flera år hade endast sportfiske idkats, och föga fisk upptogs. År 1915 lämnades emellertid tillstånd att med not och nät fånga 300 kg. pr år. Detta fortsattes t. o. m. 1918. År 1921 såg laxöringen helt annorlunda ut. Medan den tidigare var mager och genomsnittstorleken var c:a $\frac{1}{4}$ kg. och större fiskar voro sällsynta, fick man 1921 ofta fiskar på $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ kg., vilka dessutom voro feta och präktiga. Ålders- och tillväxtuppgifter åskådliggöras i tabeller och grafiska framställningar. Förhållandet behandlas även mera allmängültigt och detaljerat. Förf. omtalar även, huru ortsbefolkningen i särskilt Gudbrandsdalen bruka sköta sina laxöringssjöar, i det att de »holder ørreten i tugt». Blir det mycket »stygfisk» eller »sjukfisk», d. v. s. mycket mager fisk, heter det att nu har det blivit för mycket fisk. Så fiska de ett eller par år riktigt hårt, kanske dubbelt mot vanligt, och så blir beståndet bra igen.

GUSTAV CASSEL. *Allmänna principer för bestämmande av ersättning för skada å fiske.* (Svenska Vattenkraftföreningens publikationer. 155 [1923:10].) 12 sidor. Pris 1 kr.

Först redogöres för naturtillgångarnas allmänna ställning i den samhällliga hushållningen och för de grunder, efter vilka dessa naturtillgångar värdesätts. Därefter övergår förf. till »behandlingen av de praktiska ersättningsproblem, som äro förknippade med fiskets förstörande genom vattenbyggnader», varvid påpekas, att framställningen icke avser att vara en juridisk utredning, utan ett klarläggande av ersättningsfrågans objektivt ekonomiska innebörd. Härefter behandlas dels frågan om ersättning för den skada, som vållats enskilda strandägare, genom att deras fiske helt eller delvis förstörts, dels frågan om ersättning åt det allmänna. I senare fallet kommer professor Cassel till det resultatet, att det måste anses vara socialekonomiskt ogrundat, att vattenbyggnaderna belastas med en ersättning till det allmänna utöver den, som kan finnas böra utgå till enskilda. Uppsatsen är intressant, men utrymmet förbjuder ett verkligt referat.

T. E.

ALF DANNEVIG. *Flödevigens Utklekningsanstalt. Utklekning og Undersøkelser.* Agder Tidend's Prenteverk. Kristiansand. 28 sidor. 24 figurer.

Uppsatsen är ett föredrag hållet den 3 sept. 1922 vid ett fiskaremöte i Langesund, börjar med några inledande ord rörande anstalten och fortsätter med torskläckning, kläckning och uppfödning av hummer samt några ord om ostronodlingen vid anstalten. Största intresset är bundet vid torskromskläckningen, om vars praktiska resultat oenighet och osäkerhet varit rådande. Arbetet med densamma synes vara mycket väl ordnat och beskrivningen är intressant. Sista åren har man med 3—4—5 hundra fiskar fått en äggmängd på 3—4 hundra miljoner. Det 5 à 6 dagar gamla ynglet släppes ut företrädesvis i fjordar med friskt vatten. De lämnade siffrorna angående kontrollundersökningar över tillgången av 6 månader gammalt yngel i resp. fjordar visa hän på en ökning av dylikt yngel med 50 % utöver den normala tillgången.

FR. LENZ. *Chironomidenpuppen und Larven. Bestimmungstabellen.* (Sonderabdruck aus der Deutsch. Ent. Zeitschr. 1921.)

Avhandlingen utgör en, såsom inaugural-dissertation, utkommen del av »Die Metamorphose der Chironomus-Gruppe. Morphologie der Puppen und Larven» av samme författare. Den innehåller skilda bestämningstabeller för Chironomidlarver och -puppor samt särskilda tabeller för Sectio Chironomus genuines, Sectio Ch. connectens och Cryptochironominae samt en artförteckning över Sectio Chironomus genuines och connectens jämte underfamiljen Chryptochironominae.

En värdefull akquisition vid utredandet av de för fiskevattensboniteringarna så viktiga Chironomiderna.

KURT BUCH. *Methodisches über die Bestimmung von Stickstoffverbindungen im Wasser* (Havsforskningsinstitutets skrift n:r 18). Helsingfors 1923. 22 sidor.

Undersökningarna gälla framför allt bestämmande av ammoniak, albumoid-ammoniak, nitrat och nitrit i havsvatten och

ett med anledning av de ringa koncentrationerna av dessa ämnen i havsvattnet förfinande av den redan kända metodiken härför. Den väsentliga instrumentaltekniken består i användande av spektrofotometer som mätningssinstrument.

SMÄRRE MEDDELANDEN.

Utbildningskurser i fiskerinäring för folkskollärare. I anledning av att det ansetts önskvärt, att de inom kort obligatoriska fortsättningsskolorna på större fiskeägen anordnades med undervisning i »arbetskunskap i anslutning till fiskerinäring», har Kungl. Skolöverstyrelsen för utbildning av lärare vid dylika skolor anordnat särskilda kurser. Dessa kurser ha liksom liknande i andra ämnen bestått av en begynnelsekurs och en fortsättningskurs. För erhållande av kompetens till lärarebefattningar av ifrågakvarande slag erfordras att hava genomgått bägge kurserna. Under somrarna 1922 och 1923 anordnades en begynnelse-, resp. fortsättningskurs, vardera om 6 veckor, i Göteborg. I dessa kurser deltog 15 folkskollärare, därav 1 från Hallands och 14 från Göteborgs och Bohus län. Då intresset för kursen visade sig vara stort, anordnades i Göteborg sommaren 1924 en ny begynnelsekurs. Antalet deltagare i den var 19, därav 1 från Kristianstads, 2 från Malmöhus och 16 från Göteborgs och Bohus län (därav en kvinnlig). Kursen kommer att följas av en fortsättningskurs sommaren 1925. Dessa senare kurser ha inskränkts till 4 veckor vardera.

Kurserna, som omfattat undervisning i fiskerilära, navigation och motorlära, hava stått under ledning av fiskeriintendent N. ROSÉN, som undervisat i fiskerilära. Undervisning i navigation har meddelats av föreståndaren för Göteborgs navigationsskola kapten A. THORE, i motorlära av civilingenjör R. ROOS. Undervisningen har meddelats i form av föreläsningar, demonstrationer och praktiska övningar, enligt följande undervisningsplan.

Fiskerilära:

Havsforskningens utveckling. Havets fysiska och kemiska egenskaper. Norra Atlantens och de nordiska havens hydrografi. Djur- och växtlivet i havet och produktion av organisk substans. Fiskarnas byggnad och livsförhållanden. De viktigare havsfiskarna, deras levnadsförhållanden och fisket efter dem. Viktigare skaldjur och deras fångst. Sveriges havsfiske. Viktigare utländska havsfisken. Fiskodling. Fiskindustri. Fiskhandel. Fiskeredskap. Fiskerilagstiftning.

Navigation:

Matematisk geografi. Sjökortet. Logg och lod. Kompassen. Bestickföring. Ortbestämning. Meteorologi. Reglerna för undvikande av ombordläggning. Problemlösningar i navigation.

Motorlära:

Delar av värmeläran. Förbränningsmotorerna, deras konstruktion, arbetsprincip, skötsel, vård, manövrering, avhjälpande av deras bristfälligheter etc. Hästkraftsberäkning. Motorernas speciella användning för fisket. Författningar rörande motorers användning till sjöss, befälsförordningen m. m.

Deltagarna i kurserna hava åtnjutit statstipendium, under kurserna 1922—23 även stipendium av vederb. landsting.

Propagandakurser för ökad fiskkonsumtion. Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening har mot redovisningsskyldighet av Kungl. Maj:t tilldelats ett anslag å 1,000 kr. för anordnande i Västerås och Huskvarna av praktiska propagandakurser för ökad fiskkonsumtion. Kursen i Huskvarna har hållits 29 september—2 oktober. Kursen i Västerås har hållits 22—23 oktober. Kurserna inleddes med ett föredrag av fiskeriintendent ROSÉN, Göteborg, rörande den bohusslänska fiskerinäringen, vad den kan bjuda på i fiskväg och om fiskens betydelse som födoämne (med skioptikonbilder). Därefter höll fru GERDA HALLGREN, Jönköping, föredrag om fiskens användning i hushållet samt demonstrerade färdiglagade fiskrätter och konserver. Under tre därpå följande

dagar anordnades för ett begränsat antal deltagare en praktisk kurs i tillagning av fiskrätter. Föredrag och kurser voro avgiftsfria.

Utvandring av siklöja. I sjön Östra Lägern i södra Östergötland (Ydre härad) inplanterades siklöja omkr. år 1875 från sjön Sommen. Försöket lyckades utmärkt. Sjön är c:a 1,500 hektar och uppgives fångsten, som lär varit uppe i 11,000 kg., vara i medeltal omkr. 1,500 kg.¹ eller nära 1 kg. pr hektar. Den är fet och storvuxen. För övrigt är Östra Lägern en av landets bästa kräftsjöar. Sjöns största tillopp kommer från den nära belägna Västra Lägern; avloppet, den s. k. Bulsjöån, ligger i den nära motsatta ändan av sjön. Båda åarna äro avbrutna av fall tämligen nära sjön, vid vilka kraftstationer ligga.

I år hava emellertid en massa siklöjor gjort försök att komma ur sjön, varom godsägare CARL STIERNSWÄRD, Olstorp, välviligt meddelat följande.

Under försommaren gick siklöja »i tunnvis» uppför tillloppsån (vid Olstorp). Även i utloppet gingo »stora massor» ned. Siklöjans uppgång kunde iakttagas i slutet av maj, då hon stod i stora stim nedanför kraftstationen. När sedan luckorna vid gamla ån började sättas igen vid minskningen i den häftiga och långvariga vårfloden befanns det, att hela ån nedanefter det s. k. kvarnfallet var full av siklöjor, och nedanför själva fallet stodo de tjockt som en gröt i hålorna, så att de t. o. m. kunde tagas med händerna. Någon vidare skygghet visade de ej utan stodo invid fötterna. Vid kraftstationen kvarstodo de till början av juli. Att de verkligen försökte komma uppför strömmen bevisas därav, att de påträffades högt uppe i flottningsrännan. Ovanför fallet hava de dock icke iakttagits, men det är mycket troligt, att de lyckades komma upp, då de funnos ända uppe vid luckan till flottningsrännan. Storleken varierade från c:a 10 cm. uppåt; dock såg

¹ Se: Sv. Fiskeritidskrift år 1908, sid. 124, samt »Resultaten av Fiskinplanteringar i Sverige» av GUNNAR ALM, sid. 36 (Meddel. från Kungl. Lantbruksstyrelsen n:r 226 [n:r 7 år 1920]).

jag ingen fullt utvuxen. De som fångades voro ytterligt magra. Vi bruka räkna 17 à 20 st. på ett kg.; av de fångade gingo c:a 30 st. på ett kg. Vattenståndet i Östra Lägern var ju liksom överallt annorstädes ovanligt högt, beroende på den osedvanligt kraftiga vårfloden, och hölls under juni—juli högre än dämmningsrätten vid avloppet anses tillåta. Vattnet var brunare och grumligare än vad jag förut iakttagit under de 16 år jag bott här. Detta berodde säkerligen på, att alla kärr och vildmossar uppe i skogarna blevo mer än vanligt överspolade med vatten, varur mycken orenlighet medföljde. Förra hösten var vattenståndet i sakta stigande upp till det normala efter flera års torka. Siklöjfisket i Östra Lägern har hela sommaren varit totalt misslyckat, varöver även yrkesfiskare klaga. Men nu i augusti har jag fått ett mindre antal fullt utvuxna vid utläggande av nät för mörtfångst, och dessa voro fullt normala i hullet. De fångades både på djupt vatten och inne vid stranden på endast några decimeters vatten. Sjön, som normalt brukar bliva isfri 16—26 april, avkastade istäcket i år först 14—15 maj, den senaste av mig iaktagna tidpunkten. Kräftfisket har i år visat sig bättre än förra året.

Ett ovanligt steg av aborre. Under mina inspektionsresor inom distriktet har jag ofta hört fiskare från Mälaren yttra sin förvåning över, att under de senare åren aborrtillgången i märkbar grad avtagit. Ända till början av år 1909 fanns där rikligt med aborre, och således ett lönande fiske. Detta har gjort, att jag många gånger under de senare åren funderat över en händelse, som jag i det följande skall söka relatera.

Det var under en resa företagen med motorbåt 4—12 augusti år 1909. Alltnog, kommen på återfärden ett stycke väster om Bockholmssund med slutmål Södertelge, iakttog jag vid sidan av båten i vattnet ett större stim med aborre kommande från Södra Björkfjärden och stävande i riktning mot Bockholmssund. Vädret var klart och sjön lugn, så jag kunde tydligt se dem ordnade i ett sammanhållande steg med individer av olika storlekar från c:a 5 à 7 cm. till c:a 25 à 30 cm.

sida vid sida samt över och under varandra. Överallt voro olika storlekar blandade, men i allmänhet tycktes vissa storlekar dominerande. Vid första iakttagelsen tänkte jag icke något vidare därpå, men då jag en stund senare åter skådade ut över relingen och varseblev i vattnet samma syn blev jag intresserad. Jag stannade då båten för att närmare taga denna egendomliga företeelse i betraktande. Jag kunde då icke se något slut på den mängd av aborre, som alltjämt rörde sig i förut angiven riktning mot sundet. Varthän styrde de väl kosan? Var det männe till saltsjön färden gick? Senare har det även blivit mig bekant, att även andra personer sett samma företeelse ungefär vid samma tidpunkt och 2 à 3 km. längre västerut.

Utav ovan anförda har jag kommit att tänka på, att aborren möjligen då företog en delvis flyttning från Mälaren, och detta skulle också kunna tänkas vara en orsak till, att aborren under de senare åren i Mälaren icke, åtminstone i Stockholms län, förekommit i rikligare mängd. Nu återigen från och med fjolhösten synes aborttillgången vara rikligare, och kunde man tänka sig, att fisken har kommit tillbaka. Det skulle kunna tydas därhän, att aborren sålunda verkställer flyttningar mellan olika vatten. Fallet tyckes mig vara av stor vikt, och det skulle vara av intresse att få höra, huruvida andra tidskriftens läsare hört eller sett något liknande.

Södertelge i januari 1924.

Ernst Andersson.

Sandflundra, *Pluronectes limanda* (L.), funnen i Södermanland. Fiskaren A. Sjöberg har genom d:r Th. Ekman till Riksmuseet vänligen överlämnat ett exemplar av ovannämnda fiskart, som han fångat i strömmingsnot vid Griskär i Södermanland i början av mars i år. En gång förut har herr Sjöberg erhållit en dylik sandflundra, den gången i flundrenät. Dessa båda fynd äro av intresse, ty de torde vara de nordligaste för sandflundrorna i Östersjön. I vanliga fall anses denna flundra hava sin ungefärliga nordgräns vid Gotland. Det nu erhållna exemplaret var nära 20 cm. samt av fullt typiskt utseende.

(Fauna och Flora, 1924.)

Sandflundran eller sandskäddan är på djupt vatten vanlig i trakterna omkring Gotland och Öland och lär även vara anträffad så långt norrut som i Stockholms läns skärgård, ehuru uppgifter härom ej publicerats. — Sedermera har meddelats, att vid undersökningar från »Eystrasalt» sandflundran fångats även vid Landsort samt t. o. m. i trakten av Nynäshamn i Stockholms skärgård.

Red.

Lekrödingsnotiser. Dagarna omkring den 24 oktober 1922 verkställde jag några undersökningar rörande rödingslek och rödingsfiske i Vättern. Det viktigaste då var att konstatera, huruvida rödingen nappade på drag och svirvel under lektiden. På det stora grundet Flisen utanför Västgötakusten använde jag ett par uttrar med flera små svirvlar. Det visade sig, att rödingen ganska gärna tog på uttersvirvlarna, då man fiskade över lekplatserna, både hannar och honor, både ej lekmogna, lekmogna och utlekta. Rödingen leker ej varje år, och de ej lekande, »blankröding», hava ej heller den vackra lekdräkten, men så äro de i stället så mycket fetare och smakligare att äta. Sådan blankröding fick jag ej alls på Flisen-grundet, under det att den lätt fås på andra platser — djupare vatten — vid samma tid.

Rödinghannarna hava ju en synnerligen grann lekdräkt — på sidor och buk i rött samt svart och vitt. Det röda är vanligen djuprött men kan variera i blekare röda färger. Stundom ersättes det av gula färger, och man kan få hannar med fullkomlig citrongult i stället för rött.

Mera ovanligt var, att jag fick en hona på 1 1/2 kg. och 55 cm. lång, lika grant tecknad som en mycket vacker hanne i röd lekdräkt. Hon var för resten lekmogen och hennes rom tillvarotogs bland annan rödingrom, som skulle till statens anstalt vid Borensult.

En på rödinglekplats fångad harr hade magen full av rödingrom. På flera samtidigt vid lekplatserna fångade sikar samt en aborre och en mört undersöktes magarna, men någon rödingrom kunde ej påvisas. Detta kan ju bero på tillfälligheter: fiskarna fångades på nät, vilka vittjades rätt sent på

morgonen, så att möjligen förtärd rom kunnat hinna smältas. Särskilt är nog sikens uppträdande på rödingens lekplatser minst sagt misstänkt.

Spindel som fiskfångare. I »Fauna och Flora» (häft. 1 1923) omtalas i en notis, hur en spindel, som iakttagaren ansåg vara en vanlig vattenspindel (*Argyroneta aquatica*), i en fiskdamm kastade sig över i vattenytan simmande, då omkr. 2 cm. långa regnbågsforellungel och dödade flera av dem. Enligt gjorda iakttagelser döda spindlarna ynglen genom bett över kroppen vid främre fenparet (hjärttrakten) och släpa dem till stränder, där de förtära dem. Spindeln beskrevs vara brun med en gul rand kring thorax och en blekgrå sådan kring abdomen.

På grund av denna beskrivning påpekade redaktionen för Fauna och Flora, att det ej varit en »vanlig vattenspindel», som är enfärgad mörkt gulbrun, utan en »vargspindel» (*Dolomedes fimbriatus* L.), vilken har till vana att släpa sitt byte till land.

Gelleborgs läns fiskareförbund avhöll söndagen den 29 juni årsmöte å Kråkø fiskläge i Hudiksvalls skärgård. Till mötet anlände på söndagsmorgonen omkring 700 fiskare från länets alla delar jämte en del inbjudna gäster, däribland byrådirektör d:r K. A. ANDERSSON, fiskeriintendent d:r H. ÅGREN, borgmäst. H. RISSLER m. fl. Föredrag hölls av sekret. R. J. A. ERNST LÖFMARK och f. d. riksdagsman FABIAN MÅNSSON.

Flera för fiskarena viktiga frågor diskuterades och beslöts bland annat, att även under nästkommande år inställa strömmingsfisket natt till söndag och måndag jämte natt på helgdag. Likaledes beslöts att vidhålla de bestämda minimipriserna 3 kr. pr fj. = 15 öre kg. å färsk strömming, med lika försäljningsrätt för alla fiskare vid saluplatsen.

Förbundsmötet beslöt avsända ett hälsningstelegram till statsrådet Sv. LÜBECK som, enl. meddelande till förbundets ordf., var förhindrad att närvara.

Efter diskussionen framförde byrådirektör d:r K. A. An-

dersson ett tack från de inbjudna och lyckönskade förbundet till ett framgångsrikt arbete. Med glädje hade talaren förnummit den stora livaktighet och det stora intresse som vid detta möte gjort sig gällande för fiskarens sak, som givetvis ytterst beror på dem själva. D:r Andersson uttalade den förhoppningen att de nu fattade besluten skulle leda till ett gott resultat, särskilt som de fattade besluten vittnade om stor klokhet och omtänksamhet.

Mötet avslöts av förbundets ordf. fiskeriinstruktör H.J. SKOGLUND med utbringande av ett fyrfaldigt leve för fiskareförbundet. S.

Hushållningssällskapens fiskodlingsanstalter 1921—22. Under denna säsong har hösten 1921 rom inlagts: omkr. 3,785,000 lax, 210,000 laxöring, 200,000 röding, 5,625,000 sik och 50,000 regnbågsforell. Våren 1922 utsattes eller avlämnades ungefärligen följande antal yngel: 3,046,000 lax, 151,700 laxöring, 154,000 röding, 4,742,000 sik och 35,000 regnbågsforell.

Dödade skälar år 1922. För år 1922 har enligt officiella uppgifter utbetalats kr. 15,096 för under året i 12 län dödade 3,774 skälar. Av dessa hava 1,686 dödats i Västerbottens län, 1,161 i Norrbottens, 504 i Västernorrlands och 187 i Stockholms län. Egendomligt har ingen anmälts från Östergötlands län. Ej heller inom Södermanlands eller Kristianstads län har någon belöning utbetalats. Uppsala och Malmöhus län har blott kommit med vardera en skäl.

Att fjälla fisk, i synnerhet aborre, kan vara besvärligt nog. Enligt »Fischerei-Zeitung», Nr. 2 1923, lär fjällningen gå bättre, om man lätt fuktar fisken, strör salt på den och låter den ligga 10 minuter. Under denna tid mjukna de hårdnade fjällen och fjällningen går utan svårigheter. Notisförfattaren tillägger försiktigtvis, att man, som väl vore tillräckligt bekant, skall börja vid stjärten och fjälla mot fjällen.

Det lär emellertid finnas någon fjällningsapparat, som

föres bakåt »med» fjällen, fattar dessa medelst någon slags vass spets och rycker eller drager loss dem. Vi hava ej sett apparaten.

Ett annat sätt att underlätta fjällningen av t. ex. aborre är att doppa fisken ett kort ögonblick i bra nog varmt vatten. Fjällen lossna då lätt. Men hålles fisken för länge i vattnet, eller är detta för hett, riskeras att skinnet lossnar och följer med vid »fjällningen». Man måste avpassa vattnets temperatur och doppningens långvarighet efter fiskens storlek — och kanske också efter hur länge den legat i luften.

Bäst är för resten att fjälla aborren så fort som möjligt sedan den dödats och framför allt att *icke låta den ligga och torka!*

Statens olycksfallsförsäkring för fiskare. På morgonen den 17 sistlidne maj omkommo genom drunkningsolycka fiskarna Anders Oskar och Johan August Berg, Mollösund. Fiskarna, som voro bröder, voro försäkrade, var och en för en årlig premie av kr. 12:50, enligt den av staten anordnade olycksfallsförsäringen för fiskare, som handhaves av Riksförsäkringsanstalten. Med anledning av olycksfallet har anstalten i dagarna tillerkänt stärbhusen begravningshjälp med kr. 120:— vartdera. Dessutom har anstalten tillerkänt de efterlevande följande *ärliga livräntor*: Den ena änkan kr. 300:— samt ett hennes minderåriga barn kr. 200:— till dess det uppnått sexton års ålder. Den andra änkan kr. 300:— samt vart och ett av hennes två minderåriga barn kr. 200:— till dess de uppnått sexton års ålder.

Tonfiskgevär. Tonfisken, sedan gammalt mest känd från Medelhavet, är egentligen icke någon svensk fisk, även om den vissa år kommer in i Skagerack och Kattegatt i ej obetydliga stäm. På norska kusten uppträder den mera regelbundet från juli—november. Dess kött är av fin beskaffenhet — om det är riktigt färskt, vilket visst icke alltid var fallet med den hos oss under krigsåren salubjudna tonfisken — och lämpar sig väl till saltning eller inläggning till konserver i olja. Som

det är stor fisk, kan det också bli något av. 50—100 kg. torde vara vanliga storleken, men 600 å 700 kg:s fiskar förekomma också. Den är emellertid svår att fånga; försiktig, stark och snabb som den är. I Norge har nu — se Norsk Fiskeritidende december 1923 — konstruerats ett harpungevär avsett huvudsakligen till tonfiskskytte, men möjligen användbart även till fångst av andra rimligt stora havsdjur.

Geväret är av ungefär vanlig gevärstorlek och hålles som ett dylikt. Projektilen är en $\frac{1}{2}$ meter lång harpun, konstruerad någorlunda i enlighet med moderna harpuner för valfångst, dock utan sprängsats. Vid harpunen är fästad en 50 famnar lång lina, som i andra ändan har en flytblåsa nog stark för att fisken knappt skall kunna draga den under vattnet, då den träffad rusar mot djupet. Han tröttas sälunda ut genom blåsans motstånd, om detta också kan taga både en och två timmar. Vid blåsan är också en annan 50—100 famnar lång lina fästad, vilken fästes i båten. Är fisken väl träffad, är dess öde också beseglat. Krutladdningen behöver ej vara större än till en vanlig bössa kaliber 12. Inom 30 meter lär man kunna skjuta tämligen säkert.

I samma tidskrift, häfte 7—8, 1924 meddelas i samma sak bl. a. följande: »Det kan omtalas, att det nya harpungeväret nu börjat komma i handeln och redan tagits i bruk, särskilt i Trondhjemsfjorden, varest på senare tid flera tonfiskar skjutits och fångats. En skytt från Kristiansand lär ensam hava skjutit mellan 20 och 30 tonfiskar av olika storlekar ända till exemplar på 300 å 400 kg. Tonfisken är en otroligt snabb fisk, blixlik i sina rörelser, så att det fordras åtskillig övning och skjutskicklighet för att träffa honom — —»

Fiskarternas spridningssätt. Enligt »*Fischerei-Zeitung*» Nr. 28 1924 har man i de djupa vattenfyllda gruvhålven vid »Rosenbergschack» fångat flera duktiga aborrar och en präktig gädda. Dessutom skola där finnas sutare och stora stäm »vitfisk» (d. v. s. braxenartade fiskar). Enligt notisen skulle fiskynglet kommit dit genom änder, som i enstaka exemplar förekomma i de dammlänkande vattensamlingarna.

Antagandet, att fisk sprides genom vattenfåglar på så sätt, att rommen eller med rom »besatta» vattenväxter fastnat på fåglarna, är rätt gammalt. Något *direkt* bevis härför torde dock ej vara framlagt, fastän de indirekta bevisen äro tämligen tilltalande — i brist på kännedom om något annat motsvarande spridningssätt. (*Red.*)

Alens motståndsförmåga mot vattenförlust. I »Fische-rei-Zeitung» Nr. 48 1923 förekommer följande notis: »Unga ålars motståndsförmåga mot vattenförlust är högst betydande. BUGLIA har utsatt ålar för uttorkning i en genom en ventilator åstadkommen luftström och fastställt vattenförlusten medelst vägning, varpå han lade dem i vattenledningsvatten resp. destillerat vatten eller koksaltlösning. Om ej vattenförlusten sker alltför hastigt, hämta sig ålarna snart, och t. o. m. om de förlorat vatten intill hälften av sin kroppsvikt. Bäst hämtade de sig i en koksaltlösning, som till sin koncentration icke väsentligen skiljer sig från den i de undersökta djurens blodvätska och cellsaft befintliga. Allra bäst hämta de sig i 0,7 % Na Cl (= koksalt), sämst i destillerat vatten. Av de här beskrivna försöken framgår möjligheten av, att ungalen företager vandringar på det torra, till vilka just hans förmåga att förlora relativt mycket vatten utan att dö gör honom ägnad.»

Hur intressant det beskrivna förhållandet än må vara ur andra synpunkter, torde den dragna slutsatsen vara föga pålitlig. Om och i den mån ål »vandrar på det torra», sker detta säkerligen under så våta förhållanden — nattetid, i fuktigt väder, på fuktig mark o. s. v. — att någon väsentlig uttorkning ej kan sättas i fråga. En ål, som torkar utanpå eller som kommer på fullkomligt torr mark, t. ex. sand, torrt gräs, torra barr eller dylikt, kommer ej långt. Endast så länge som ej det underlag, han slingrar sig fram på, icke fastnar i det slemmiga skinnnet, kan han komma någon vart. (*Red.*)

Antalet romkorn hos laxfiskar. I flere fiskerihandböcker uppgives romantalet av lax, laxöring och röding vara c:a 1,000 st. romkorn på 1 kg. fisk. Detta har tyckts mig vara alldeles

för litet, varför jag undersökt huru därmed förhåller sig. Jag har då funnit, att romantalet av större fiskar från 2 till 8 kg. är drygt 2,000 st. romkorn på 1 kg. fisk och av de mindre rätt betydligt mera pr kg. fisk, som framgår av följande. Rödingar från Bastansjön 90 gr. 250 romkorn. Röding från Gardsjön 100 gr. 279 st. romkorn; 100 gr. 273 st. romkorn; 110 gr. 310 st. romkorn; 110 gr. 304 romkorn. Som av detta synes, är det så stor skillnad på det oftast uppgivna romantalet och det verkliga, att det bör upplysas därom. Omöjligt är ju ej, att fisk från olika trakter kan ha olika romantaler, men som jag funnit fisken i fjälltrakten ha lika med fisken vid kusten, tror jag ej att skillnaden är nämnvärd. *Fabian Olofsson.*

FRÅN KUNGLIGA LANTBRUKSSTYRELSENS FISKERIBYRÅ.¹

Kungl. Maj:t. har i nådiga brev beviljat:

den 29 februari 1924 2,000 kronor för anordnande av en fiskerimässa i Jönköping;

den 13 juni 9,000 kronor till underhålls- och driftkostnader under budgetåret 1925—26 för fiskodlingsanstalten i Borens-hult samt 6,500 kronor till underhålls- och driftkostnader under budgetåret 1925—26 för fiskodlingsanstalten i Kälarne, vilka medel i första hand skola utgå från jämlikt 6 kap. 9 § och 2 kap. 10 § vattenlagen inflytande flottnings- och fiskeavgifter;

den 16 maj 850 kronor till docenten E. NAUMANN, LUND, för fortsättande av undersökningar rörande odlingen av vissa foderdjur;

den 4 juli högst 3,000 kronor för anställande av laxodlingsförsök i Norrland å lämpliga platser, vilka medel i första hand

¹ Under denna rubrik komma framdeles att lämnas kortare meddelanden, som kunna vara av mera allmänt intresse. Fiskeriasistenten d:r ALM har åtagit sig att anskaffa dessa.

skola utgå från jämlikt 6 kap. 9 § och 2 kap. 10 § vattenlagen inflytande flottnings- och fiskeavgifter;

den 19 augusti Örebro läns fiskerinämnad 750 kronor till gäldande av hälften av inköpssumman för kräftor i och för utplantering i Hjälmaran;

den 29 augusti dels till Göteborgs och Bohus läns Havsfiskeförening 2,600 kronor till gäldande av kostnader för rapporter rörande sillfisket vid rikets västkust m. m. under sillfiskeperioden 1924—1925, samt dels till samma förening högst 1,000 kronor för anordnande i Västerås och Huskvarna av praktiska propagandakurser för ökad fiskkonsumtion.

Kungl. Lantbruksstyrelsen har i underdåniga skrivelser tillstyrkt (Riksdagspetita):

den 30 augusti 1924 ett anslag av 26,000 kronor till Södra Sveriges fiskeriförening i och för föreningens upplysnings-, försöks- och undersökningsverksamhet under budgetåret 1925—1926, 13,500 kronor till underhålls- och driftkostnader för undersökningsfartyget »Eysrasalt» under budgetåret 1925—26 samt 29,400 kr. för stationerandet under vintermånaderna 1924—25 av ett armerat ångfartyg vid rikets kuster;

den 10 september av Konungens Befallningshavande i Göteborgs och Bohus län begärda anslag å 79,000 kronor till fartyget Skageraks underhålls- och driftkostnader för budgetåret 1925—1926, samt 1,550 kronor till undervisningskurser i navigation för bohusslänska fiskare.

G. A.

Fiskredskap

Fisknät, hängmattor, Bamburör, Gummistöular

LEIDESDORFFSKA FISKREDSKAPSFABRIKEN
STORKYRKOBRIKEN 6 STOCKHOLM

ÄLDSTA FISKREDSKAPSFABRIK I SVERIGE

H. M. Konungens & H. K. H. Kronprinsens Hovleverantör Priskurant sändes gratis

Lundgrens Fiskredskapsfabrik

Kungl. Hovleverantör

• STOCKHOLM •

12 Storkyrkobrinken 12

Telefoner: 2122, Narr 1022

rekommenderar sitt sorterade lager av

Verkligt prima fiskredskap

till moderata priser.

Hängmattor

starka och välgjorda, såväl knutna som av väv, till billigaste priser.

OBS! Priskurant gratis på begäran

OBS! Tillerkänd Silvermedalj i Stockholm 1897. Guldmedalj i Bergen 1899. Första priset, stora silvermedaljen i Gøtte 1901. Guldmedalj vid 100 års Utställningen i Karlstad 1903. Silvermedalj i Norrköping 1906. Silvermedalj i Örebro 1911. Silvermedalj i Köpenhamn 1912. Silvermedalj i Växholm 1912.

Svensk Fiskeritidskrift

utkommer med sin trettiondede årgång 1924 till samma omfång som förut, fördelat på sex häften och till prenumerationspris av **fyra kronor 50 öre**, för utlandet **fem kronor 50 öre**. Medlemmar av Sv. Fiskareförbundet erhålla tidskriften gratis som hittills. Årsavgiften i Förbundet är år 1924 **kr. 4:—**.

Annonspris: $\frac{1}{8}$ sida kr. 5:—; $\frac{1}{4}$ sida kr. 9:—; $\frac{1}{2}$ sida kr. 17:—; $\frac{3}{4}$ sida kr. 23:—; 1 sida kr. 30:—. Rabatt vid stående annonser.

Redaktionens adress är **Södertelge**.

I frågor rörande tidskriftens distribution torde man hänvända sig till Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., **Uppsala**.

Femte häftets innehåll:

	Sid.		Sid.
Uppsatser:		Smärre meddelanden:	
§§ 14—15 i lag om rätt till fiske	129	Utbildningskurser i fiskerinäring för folkskolelärare	148
Lagförslag rörande fiskerätten vid Sveriges kuster	133	Propagandakurser för ökad fiskkonsumtion	149
Fiskerimässan i Jönköping	135	Utvandring av siklöja	150
Kungl. Lantbruksstyrelsens yttrande över sakkunniges förslag ang. tillgodogörande av kronans fiskevatten	137	Ett ovanligt steg av aborre	151
Bevaknings- och undersökningsfartyget "Skagerak"	141	Sandflundra i Södermanland	152
Litteraturmeddelanden:		Lekrödingsnotiser	153
<i>Havrig Hvitfeldt-Kaas</i> . Er det muligt at forbedre Orretstammer av slet kvalitet?	145	Spindel som fiskfångare	154
<i>Gustaf Cassel</i> . Allmänna principer för bestämmande av ersättning för skada å fiske	146	Gävleborgs läns fiskareförbund	154
<i>Alf Dannevig</i> . Flødevigens Utlekningsanstalt	147	Hushållningsällskapens fiskodlingsanstalter	155
<i>Fr. Lentz</i> . Chironomidenpuppen und Larven. Bestimmungstabellen.	147	Dödade skälar 1922	155
<i>Kurt Buch</i> . Methodisches über die Bestimmung von Stichstoffverbindungen im Wasser	147	Att fjälla fisk	155
		Statens olycksfallsförsäkring för fiskare	156
		Tonfiskgevär	156
		Fiskarternas spridningsätt	157
		Älvens motståndsförmåga mot vattenförlust	158
		Antalet romkorn hos laxfiskar	158
		Från Kungl. Lantbruksstyrelsens Fiskeribyrå	
		Av Kungl. Maj:t beviljade anslag	159
		Riksdagspetita	160